

Секція 3
УПРОВАДЖЕННЯ ОНОВЛЕНОГО ЗМІСТУ
ПОЧАТКОВОЇ ЛАНКИ ОСВІТИ

ВАЩАК Алла,

*здобувачка вищої освіти освітнього ступеня «Магістр»
Полтавського національного університету імені В. Г. Короленка*

Науковий керівник: ПАВЛЕНКО Юлія,

*кандидатка педагогічних наук, доцентка,
доцентка кафедри початкової освіти Полтавського
національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка*

НАСТУПНІСТЬ У СТРУКТУРІ ЦІЛІСНОЇ ОСВІТНЬОЇ СИСТЕМИ ТА ЇЇ
РОЛЬ НА МЕЖІ ДОШКІЛЬНОЇ І ПОЧАТКОВОЇ ЛАНОК ОСВІТИ

Сучасний стан розвитку дошкільної і початкової ланок освіти в Україні зорієнтований на актуалізацію питань щодо пошуку шляхів забезпечення цілісного розвитку особистості на різних освітніх рівнях. Проблема наступності доволі складна і передбачає усунення суперечок між запитами Нової української школи та можливостями закладів дошкільної освіти.

Наступність у структурі цілісної освітньої системи досліджується в царині педагогіки не одне десятиліття й при цьому вона зберігає свою актуальність, особливо нині, на етапі освітніх вдосконалень і переосмислень. Ця проблема стала предметом досліджень відомих педагогів і психологів (Л. Артемова, А. Богуш, О. Запорожець, Й. Песталоцці, С. Русова, О. Савченко, В. Сухомлинський, К. Ушинський, О. Кононко, М. Пентилюк, О. Поступна, С. Степанова, О. Швець та ін.).

ЗДО і школа – дві суміжні ланки в системі освіти. Сформовані в закладі дошкільної освіти численні уявлення та навички становлять необхідний

фундамент, на основі якого будується все подальше навчання і виховання в школі. Вони допомагають дитині адаптуватися і розвиватися в нових освітніх умовах.

На початку XX століття К. Ушинський висловив думку про міцний взаємозв'язок між «підготовчим навчанням» на етапі перебування дитини в закладі дошкільної освіти і подальшим навчання в школі» [5, с. 90].

На думку О. Савченко складність проблеми наступності полягає у відсутності єдиних підходів тлумачення. Наступність у навчанні розглядається з найрізноманітніших позицій: і як нормативна функція дидактики, і як закономірність розвитку педагогічного процесу, і як загально дидактичний принцип [3, с. 13].

Наступність як засіб розв'язання багатьох навчально-виховних проблем розглядав В. Сухомлинський. Видатний український педагог писав: «Школа не повинна вносити різкого перелому в життя дитини. Нехай, ставши учнем, дитина продовжує робити сьогодні те, що робила вчора». Однією з умов вирішення проблеми наступності він вбачав у організації відповідної роботи педагогів дошкільного закладу і школи. Вчений зазначав: «За рік, який передуює навчанню у школі, необхідно педагогу пізнати кожну дитину, вивчити індивідуальні особливості її сприймання, мислення і розумової праці» [4, с. 237].

А. Богуш наголошує на існуванні двох векторів наступності в освіті: 1) забезпечення розвитку дитини; 2) забезпечення організації її діяльності в двох суміжних ланках освіти [1, с. 11].

Реалії сучасної освіти доводять, що існують проблеми в реалізації наступності між методами навчання: у початковій школі широко застосовуються проблемні методи навчання, а в дитячому садку перевага надається ігровим методам та широкому унаочненню освітнього процесу; у першому класі не завжди реалізується набутий дітьми в ЗДО досвід, і це «призводить до зниження пізнавального інтересу першокласників, ускладнює їх адаптацію до умов школи» [2, с. 8].

Відтак, неперервність здобуття людиною освіти є можливою за таких умов: реалізація принципів перспективності і наступності між суміжними рівнями освіти; забезпечення наступності змісту дошкільної та початкової освіти шляхом відповідності Базового компонента дошкільної освіти віковим особливостям дітей старшого дошкільного віку та вимогам концептуальних засад реформування Нової української школи, доцільності використання учителями під час першого (адаптаційно-ігрового) циклу початкової освіти досвіду роботи педагогів закладів дошкільної освіти зі старшими дошкільниками.

Отже, наступність – багатоаспектне педагогічне явище, зв'язок між ланками освіти (наприклад, ЗДО і НУШ), опора на вже сформовані у дітей знання, уявлення, вміння, навички, компетенції. Вона передбачає поглиблення, розширення, узагальнення і систематизацію теоретичних знань і явлень та набутого досвіду й усвідомлення нового змісту, на основі вже набутого, але на більш високому рівні. Забезпечення наступності надає освітньому процесу цілісний, послідовний і перспективний характер й сприяє всебічному і цілеспрямованому розвитку дитини.

Список використаних джерел:

1. Богуш А. М. Вектор наступності державних стандартів дошкільної і початкової ланок освіти. *Науковий вісник МНУ ім. В. Сухомлинського*. Миколаїв, 2012. Вип. 37, Т. 1. С. 46–49.
2. Богуш А., Маліновська Н. Перші кроки грамоти: передшкільний вік. Київ: ВД «Слово», 2013. 215 с.
3. Савченко О. Я. Наступність і перспективність в роботі перших двох ланок освіти. *Дошкільне виховання*. 2000. № 11. С. 4–5.
4. Сухомлинський В. О. *Вибрані твори: в 5-ти т.* Київ: Рад. шк., 1976. Т. 3. 670 с.
5. Ушинський К. Д. Вибрані педагогічні твори: в 2 т.; редкол.: В. М. Столетов та ін.; пер. з рос. Київ: Рад. шк., 1983. Т. 1. Теоретичні проблеми виховання і освіти. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології. 488 с.